

Pospíšil, Ivo

**Odešla významná ruská slavistka a bohemistka : In memoriam Ljudmily
Norajrovny Budagovové**

Новая русистика. 2022, vol. 15, iss. 1, pp. 98-101

ISSN 1803-4950 (print); ISSN 2336-4564 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/NR2022-1-11>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/145054>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

K Mrázkovu profilu patří jeho vnitřní vztah k literatuře, zvláště ruské, nejen jako k objektu lingvistického výzkumu, ale i k součásti kultury. Z mnoha schopností, jež mu byly dány do vínku, je třeba vzpomenout jeho vřelého vztahu k hudbě, který projevil mj. ještě za středoškolského působení jako úspěšný dirigent velkého žakovského pěveckého sboru, a jeho interpretačního nadání ve hře na klavír. Umění věnoval i část své produkce: v raném období své publikační činnosti přeložil z ruštiny knihu o pěveckém umění a studii o dějinách španělského divadla.

Přestože se prof. Mrázek již za života dostalo uznání zahraničních institucí (např. z Bulharska), zčásti i našich, nebylo mu v důsledku jeho politického profilu umožněno dosáhnout hodnosti doktora filologických věd, kterou by si jako výrazná vědecká osobnost v oboru slovanské filologie zasloužil. Ústav slavistiky FF MU ocenil jeho zásluhy při různých příležitostech: vzpomněl především jeho nedožitých osmdesátin a devadesátin uspořádáním konferencí pod názvem *Jazykovědná rusistika na počátku nového tisíciletí*, ale ohlasu nedošel bohužel dvojí návrh na udělení Zlaté medaile Masarykovy univerzity u příležitosti 75. a 80. narozenin.

Můžeme říci, že prof. Mrázek se zásadním způsobem podílel na formování vědeckého profilu brněnské univerzitní rusistiky a slavistiky. Ta ho pokládá za jednu ze sloupových osobností. K jeho pracím a myšlenkám se s uznáním

vracíme a v trvalé paměti si zachováme i jeho lidský profil vědce, učitele a kolegy.

Aleš Brandner

Autor přítomné vzpomínky zemřel náhle 1. března 2022. K jeho osobnosti se vrátíme nekrologem ve druhém čísle Nové rusistiky za rok 2022.

<https://doi.org/10.5817/NR2022-1-11>

Odešla významná ruská slavistka a bohemistka. In memoriam Ljudmily Norajrovny Budagovové

Ljudmila Norajrovna Budagovová (nar. 3. září 1932 v Tveri/Tveru, zemřela 3. února 2022 v Chimkách u Moskvy) odešla na věčnost v roce svých nedožitých devadesátin. Ještě na podzim se zúčastnila vědecké konference organizované jejím pracovištěm, zvala na takové akce své přátele, zejména české, neboť tato ruská slavistka byla především bohemistkou, znalkyní české literatury, zejména poezie. Čeští bohemisté oslavili její blížící se jubileum (bohužel nedožitě) zvláštní publikací, jejíž recenzi jsem napsal pro náš další časopis *Slavica litteraria* (Ludmila Budagovová: *Z mého života s českou literaturou. Výbor z česky publikovaných prací*. Šrámkova Sobotka, z. s., Sobotka 2021; její první jméno se zde uvádí v české podobě jako „Ludmila“).

Badatelka se narodila se v rodině slavného sovětského arménského akademika Norajra Martirosoviče Sisakjana (arménsky Մարտիրոս Սիսակյան Մարտիրոսի, 1907–1966), špičkového odborníka na technickou a kosmickou biologii, v 60. letech 20. století funkcionáře UNESCO, v dnešním Tveru/Tveri (tehdy Kalinin). Za války byla rodina evakuována do Kazaně, posléze do kirgizského Frunze (dříve Piškek, nyní Biškek). Roku 1950 začala studovat v Slovanském oddělení na Filologické fakultě Moskevské univerzity, za pět let nato vstoupila tamtéž do vědecké aspirantury. Roku 1966 obhájila v Ústavu slavistiky (Institut slavjanovedenija, nějakou dobu se také jmenoval Institut slavjanovedenija i balkanistiky) práci *Tvorba Vítězslava Nezvala (Tvorčestvo Vitezslava Nezvala, vydáno roku 1967 jako Vitezslav Nezval, 1900–1958)*. Již od konce 50. let 20. století v době tzv. tání pracovala v Ústavu slavistiky (Institut slavjanovedenija), kde působila v různých pozicích celých šedesát let a dlouhá léta jako vedoucí oddělení a vedoucí vědecká pracovnice. V polovině 90. let 20. století obhájila široce koncipovanou doktorskou disertaci, výsledek jejího celoživotního bádání *Specifika vývoje literatur západních a jižních Slovanů. Konec 19. a první poloviny 20. století, významné dílo mezinárodní slavistiky (Osobnosti razvitija literatur zapadnych i južnych slavjan. Konec XIX i pervaja polovina XX vekov, 1995)*.

Za léta bádání napsala stovky studií a knižních publikací, především o české literatuře. V centru její rané tvorby stojí

již zmíněná monografie o Vítězslavu Nezvalovi (1967), klíčová je její organizační, autorská a editorská účast na dějinách literatur západních a jižních Slovanů (*Istorija literatur zapadnych i južnych slavjan*), zejména třetího dílu, na němž ještě spolupracoval známý ruský haškolog a čapolog Sergej Nikolskij (zemřel 2015).¹

Hlavní oblastí její vědeckého zájmu byla moderní a avantgardní česká literatura, zejména meziválečného období. Speciálně se zabývala českým poetismem a surrealismem, těmi – zejména básnickými poetikami –, jimiž se česká poezie dostává – po díle Máchově a Březinově – na světovou špičku. Známa je její aktivní účast na řadě konferencí v Československu a České republice, zejména na Šrámkově Sobotce (ostatně právě spolek s tímto jménem vydal zmíněný průřez její tvorbou).

Osobní vzpomínka: setkali jsme se několikrát, v Praze, také v Krakově na slavném 12. mezinárodním sjezdu slavistů, jenž přinesl zejména zásluhou předsedy Mezinárodního komitétu slavistů Lucjana Suchanka a dalších tehdy nastupujících funkcionářů pokus o zásadní organizační a metodologickou

1 Viz některé její práce: [BUDAGOVA 1967; BUDAGOVA 1995a; BUDAGOVA, DORONINA, NIKOL'SKIJ 2001; BUDAGOVA 2001; BUDAGOVA, DORONINA, KALIGANOV 2004; *Poètičeskij...* 2006; BUDAGOVA 1995b; BUDAGOVA 1996; BUDAGOVA 1998a; BUDAGOVA 1998b; BUDAGOVA 2003a; BUDAGOVA 2003b; BUDAGOVA 2004; BUDAGOVA 2005a; BUDAGOVA 2005b].

reformu mezinárodní slavistiky, později však konzervativci potlačený, jindy v Brně v kavárně Moravské zemské knihovny o přestávce jednání nezvalovské konference, kdy se tento český a světový básník stal zase přijatelným – Budagovová o něm, jak jsme uvedli, napsala ceněnou monografii na konci 60. let minulého století. Nebylo to z různých důvodů moc veselé setkání, když o tom nyní uvažují. Její ocenění mé vlastní práce – tak vzácná – pochopitelně neuvádím, ale považuji je v mém životě za klíčová. Odešla znalkyně a milovnice české literatury i naší země. Její práce mají trvalou hodnotu. Co si přát víc?

Ivo Pospíšil

Bibliografie:

- BUDAGOVA, L. N. (1967): *Burnaja žizn' tichoj češskoj provincii*. («Šramkova Sobotka». *Jeje ljudi, istorija i sovremenost'*). Slavjanskij al'manach, 2001.
- BUDAGOVA, L. N. (1967): *Vitezslav Nezval (1900–1958): očerk žizni i tvorčestva*. Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (1996): «Zona» *Apollinera i razvitije češskoj poèziji 20-ch gg. XX v.* In: Poèzija zapadnych i južnych slavjan i ich sosedej: razvitije poètičeských žanrov i obrazov. Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (2004): *K voprosu o funkcii fantastiki v češskoj literature XX veka: (Nekotoryje aspekty problemy)*. In: Fantastika i satira v literature slavjanskich narodov: (V čest' 80-letija S. V. Nikol'skogo). Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (2005a): *Kollaž v češskoj poèzii i živopisi (1920–1930-je gg.)*. In: Russkij avangard 1910–1920-ch godov: problema kollaža. Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (1998a): *Modernizm v literaturach zapadnych i južnych slavjan: universal'noje i original'noje*. In: Slavjanskije literatury. Kul'tura i fol'klor slavjanskich narodov: XII Meždunarodnyj s'jezd slavistov (Krakov 1998). Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (1995a): *Osobennosti razvitija literatur zapadnych i južnych slavjan. Konec XIX – pervaja polovina XX vv.* Avtoref. dis. d-ra filol. nauk. Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (2003a): *Sodružestvo muz.* In: Češkoje iskusstvo i literatura. SPb.
- BUDAGOVA, L. N. (1995b): *Sjurrealizm v Českoslovakii, 30-je gody*. In: Chudožestvennyje processy i napravlenija v iskusstve stran Vostočnoj Jevropy 20-30-ch godov XX veka. Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (2005b): *Troje iz odnogo pokolenija: Jan Zagradniček, Vilem Zavada, Vladimir Golan*. Popytka sinchronnogo analiza. In: Slavjanskij al'manach, 2005.
- BUDAGOVA, L. N. (2003b): *Češskij sjurrealizm: dinamika i funkcija*. In: Literaturnyje itogi XX v.: (Central'naja i Jugo-Vostočnaja Jevropa). Moskva.
- BUDAGOVA, L. N. (1998b): *Český poetismus v evropském kontextu*. In: Pocta 650. výročí založení Univerzity Karlovy v Praze. Sborník příspěvků

přednesených zahraničními bohemisty na mezinárodním sympoziu v Praze 20.–26. srpna 1998. Praha.

BUDAGOVA, L. N., DORONINA, R. F., KALIGANOV, I. I. i dr. (red.). (2004): *Pervaja mirovaja vojna v literature i kul'ture zapadnych i južnych slavjan*. Moskva.

BUDAGOVA, L. N., DORONINA, R. F., NIKOL'SKIJ, S. V. (red.). (2001): *Istorija*

literatur zapadnych i južnych slavjan. T. 3: Literatura konca XIX – prvoj poloviny XX vv. (1890–1945 gg.). Moskva.

Poètičeskij mir slavjanstva. Obščije tendencii i tvorčeskije individual'nosti: Issledovanija po slavjanskoj poëzii. Posvjaščajetsja Ljudmile Norajrovne Budagovoj. Moskva.